

Memo

Voor: Leden van de raad
Van: Eddy Schottert
Afdeling:
C.C. J. Huizing
Datum: 13 maart 2023
Onderwerp: Beantwoording raadsvragen participatiekader Zonneroute A37

Inleiding

Op 7 maart jl. heeft u in de commissievergadering het beleidskader Participatie Drentse Zonneroute besproken. Naar aanleiding daarvan heeft u gevraagd om een nadere toelichting op een aantal punten. Het beleidskader bevat de richtlijnen langs welke lokaal eigendom en participatie in het project dienen te worden vormgegeven. Het beleidskader is randvoorwaardelijk om de financiële baten van het project ook in de omgeving te laten landen, via lokaal eigendom en/of een omgevingsfonds.

Kernpunten van het beleidskader

- We streven naar 50% lokaal eigendom, met een ondergrens van 20%
- Indien het niet lukt om lokaal eigendom te realiseren, komt er een omgevingsfonds (terugvaloptie)
- In het beleidskader zijn eisen opgenomen rondom lokaal eigendom, financiële participatie en procesparticipatie
- Het beleidskader is mede met inbreng vanuit lokale initiatieven (Energiecoöperaties uit de regio, waar onder Klavertje4Holsloot) tot stand gekomen
- Het beleidskader geldt voor alle drie de gemeenten langs de Drentse Zonneroute (Coevorden, Hoogeveen en Emmen)

Punten welke u toegelicht wilt zien:

1. Hoe hard is de ondergrens van 20%? Waar is deze op gebaseerd?
2. Omgevingsfonds. 5% waar is dat op gebaseerd. Waarom bijvoorbeeld niet 10%?
3. Financiële bijdrage (de vraag was: inwoners 20% van 200 miljoen? Of wordt er alleen gekeken naar de opstartkosten die de bewoners moeten betalen?)
4. De inzet van de ambtelijke organisatie. Hoeveel en wat precies?

1. Hoe zijn de percentages lokaal eigendom bepaald

Met het Beleidskader Participatie Drentse Zonneroute streven de drie gemeenten ernaar om een lokaal eigendom van 50 procent te realiseren. De percentages in het Beleidskader zijn gebaseerd op vastgesteld beleid in de drie gemeenten, op de inbreng die is voortgekomen uit gesprekken met het participatieoverleg en op de haalbaarheid van de businesscase:

- Het streven naar een percentage lokaal eigendom van 50 procent in projecten van hernieuwbare energie staat in de RES 1.0 Regio Drenthe en is daarmee vastgesteld beleid in de gemeenten Hoogeveen, Coevorden en Emmen. Hierop is het streven in het Beleidskader gebaseerd;
- De ondergrens van 20 procent lokaal eigendom is bepaald omdat de toekomstige ontwikkelaar in de optiek van de gemeenten minimaal 20 procent lokaal eigendom aan de omgeving moeten aanbieden;
- Er is voor een ondergrens van 20 procent gekozen omdat het invullen van ca 43 hectare aan zonneakkers al het uiterste zal vragen van de omgeving. Het op voorhand vaststellen van een ondergrens met een hoger percentage lokaal eigendom wordt daarin gezien als het neerleggen van een onverantwoord risico bij de omgeving. Het

gaat in het geval van 50% lokaal eigendom concreet om ca. 110 hectare coöperatieve zonontwikkeling. Dit is gezien de organisatiekracht en financiële draagkracht van de omgeving zeer uitdagend in het relatief dunbevolkte gebied rondom de A37. Bij een percentage lokaal eigendom van 20 procent is de Zonneroute met 43 hectare al veruit het grootste coöperatieve zonnepark van Nederland en dus ook in die zin zeer ambitieus;

- Er bestaat een risico dat de markt bij een hogere ondergrens dan 20 procent geen aanbod kan of wil doen. Bij deze ondergrens worden marktpartijen juist uitgedaagd om een scherp bod te doen, gezien ontwikkelaars die het streven van 50 procent lokaal eigendom benaderen een grotere kans hebben de tender te winnen.

2. Het Omgevingsfonds als terugvaloptie

Zodra een ontwikkelaar de ontwikkeling en exploitatie van de Drentse Zonneroute gegund krijgt, moet de ontwikkelaar het geboden percentage lokaal eigendom aanbieden aan de Koepel A37. Als de Koepel A37 er niet in slaagt het aanbod voor lokaal eigendom (volledig) in te vullen, moet de toekomstige exploitant jaarlijks 5 procent van de brutowinst (EBITDA) over het niet gerealiseerde aandeel lokaal eigendom afdragen aan een Omgevingsfonds Drentse Zonneroute A37.

Bijvoorbeeld: als de ontwikkelaar de Koepel A37 30 procent aandelen voor lokaal eigendom biedt en de Koepel 10 procent kan aankopen. Dan draagt de ontwikkelaar over 20 procent van de totale EBITDA van de Zonneroute 5 procent af aan het Omgevingsfonds. Een aantal punten ter toelichting op het Omgevingsfonds:

- Het Omgevingsfonds dient als terugvaloptie en als waarborg dat een redelijk deel van de opbrengsten van het aanbod lokaal eigendom toch beschikbaar komt voor de omgeving;
- In het Beleidskader wordt gesproken over brutowinst (EBITDA): EBITDA staat voor Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortisation. Ofwel: winst vóór aftrek van rentekosten, belastingen, afschrijvingen en afboekingen. Gezien hernieuwbare energieprojecten vaak grote afboekingen op de investeringen en ontwikkelkosten hebben, is gekozen voor deze gangbare boekhoudkundige term;
- Er is gekozen voor bruto winst (EBITDA) omdat dit cijfer bij de jaarcijfers gestandaardiseerd gepubliceerd moet worden. EBITDA is daarom het minst gevoelig voor boekhoudkundige trucs.
- Als er in het Beleidskader over brutowinst wordt gesproken, wordt EBITDA bedoeld.
- Bij een Omgevingsfonds spreken we over financiële participatie en niet over rendement vanuit een investering. Het rendement over een investering ligt doorgaans hoger, omdat men hier ook een bepaald financieel risico voor de investerende partij aan vasthangt. Dat is bij financiële participatie voor de ontvanger niet het geval.
- Bij het omgevingsfonds is er sprake van een financiële afdracht door de ontwikkelaar/exploitant en geen lokaal eigendom, waarbij lokale groepen ook ondernemersrisico dragen. Er is gekeken naar alle bekende afdrachten aan omgevingsfondsen van wind- en zonneparken in Nederland omdat voor het Rijk voorop stond dat dit vanuit het oogpunt van marktconformiteit te verantwoorden is. De bandbreedte van afdrachten is van 0,2 tot 5% van de bruto winst. Gemiddeld is het minder dan 1%. We hebben het omgevingsfonds Westerwolde als absolute uitschieter genomen met 5% van de brutowinst. Dus het meest gunstige voorbeeld 'in de markt'.

Een indicatie van opbrengst is moeilijk te geven omdat dit afhankelijk is van de business case van de exploitant en omdat de afdracht ook afhankelijk is van het percentage lokaal eigendom dat wordt gerealiseerd. Een bruto opbrengst van 75.000 per miljoen geïnvesteerd vermogen is reëel en 5% daarvan is € 3750,-. Stel dat 20% niet als lokaal eigendom gerealiseerd wordt. 20% van het totaal geïnvesteerde bedrag van 120 is 24 miljoen: dan hebben we het over een afdracht van $24 \times 3750 = 90.000$ per jaar.

3. Financiële bijdrage

Het Plan Bureau Leefomgeving rekent qua bouwkosten met € 620.000,- per MWp anno 2023. De totale bouwkosten van de Zonneroute A37 zijn dus circa 120 miljoen. Bij een project van een dergelijke omvang zul je bij benadering rekening moeten houden met 10-15% ontwikkelkosten. Omdat er al een PIP is, rekenen we hier met de onderkant van de bandbreedte: 10% ontwikkelkosten = 12 miljoen.

Er wordt een ontwikkelBV opgericht en de koepel wil zich voor 50% inkopen, zal de waarde van dat aandeel dus bij benadering 6 miljoen bedragen. Dit bedrag moet de koepel dus minimaal op het kleed krijgen voor een 50% aandeel in de ontwikkelBV.

Als het project vervolgens is uitontwikkeld: er zijn contracten, vergunningen, subsidies, plannings, een aansluiting, is er het moment van financial close: financieringsovereenkomsten. Het is mogelijk om bij een zonnepark een verhouding vreemd vermogen/eigen vermogen aan te houden van 90%/10%. Wanneer de koepel 50% van de aandelen in de ontwikkelBV bezit, zal zij ook 50% van de financiering moeten leveren. Dat betekent dat de koepel dan circa 60 miljoen moet financieren met een ondergrens van 6 miljoen eigen vermogen en 54 miljoen bancaire financiering. De koepel moet dus bij benadering 2 x 6 miljoen op inleggen.

De financiering wordt op basis van afspraken met de koepel losgemaakt van de coöperaties: alle bedrijven, instellingen, inwoners in de gemeenten Emmen, Hoogeveen, Coevorden mogen mee-investeren. Er is dus geen verband met de postcoderoos-afbakening. De opbrengsten na aftrek van financieringslasten worden verdeeld over de coöperaties in de koepel en die mogen dat alleen besteden aan bepaalde doelen binnen de postcoderoosafbakening. Er is dus enerzijds de individuele opbrengst van mee-investeren, anderzijds de collectieve netto opbrengst voor de coöperaties.

In de bijeenkomst is ook gesproken over kaartje en de afbakening. De hele gemeente kan investeren in de Zonneroute via de coöperaties. Deze investering geeft een opbrengst in de vergoeding die betaald wordt voor de ingebrachte gelden (rente uitkering). De postcodeafbakening voor de collectieve netto opbrengst wordt besteed binnen het afgebakende gebied. De besteding wordt gedaan ten behoeve van de gemeenschap en aan doelen die worden vastgelegd in de statuten van de coöperaties (gedacht wordt aan duurzaamheid en leefbaarheid). Deze netto opbrengst is in het vorige cursieve voorbeeld berekend (EUR 90.000 per jaar) en wordt verdeeld over de aangewezen gebieden in de drie gemeenten. Een aanpassing van het aangewezen gebied naar de gehele gemeente(n) zal deze opbrengst dermate verwateren. Uitgaan van het aantal inwoners van de drie gemeenten (2019: 198.264) zal het een zeer gering bedrag zijn. Mede daarom is gekozen voor de afbakening in het kaartje. De gedachtegang achter de afbakening komt overeen met een gebiedsfonds waar ook een postcoderoos wordt gehanteerd. De komst van een zonneroute heeft invloed op de nabije omgeving waarvoor een financiële compensatie wordt ontvangen welke gemeenschappelijk dient te worden besteed.

4. Ambtelijke ondersteuning

Vanaf de start van het project Zonneroute A37 is er vanuit de gemeente ambtelijke ondersteuning gegeven. Er is een vast contactpersoon vanuit het programmateam Duurzaamheid, bij de start van het project is een inschatting gemaakt van het aantal uren per week, gemiddeld 8-10 uur.

Na vaststelling van het beleidskader blijft er ambtelijke betrokkenheid bij het project, oa de volgende taken:

- Lid van het Regionale kernteam,
- Betrokken bij het in uitvoering brengen van het beleidskader.
- Het omgevingsproces managen samen met de omgevingsmanager van Rijkswaterstaat, in de voorbereiding en ook tijdens de realisatiefase.

De inschatting is dat gemiddelde tijdsbesteding vanuit de ambtelijke organisatie in de komende jaren ongewijzigd zal blijven

Daarnaast wordt momenteel met de provincie en de gemeenten Hoogveen en Emmen gesproken over het betrekken van de deskundige adviseurs met expertise om de Koepel A37 en de subkoepels verder vorm te geven. De coöperaties, gemeenten en provincie zijn van mening dat de oprichting van de koepel en de uitvoering van het beleidskader begeleiding met expertise gewenst is.